

PROSIĘ (30) *sb n*

o *jasne*.

sg *N* prosię (8). ◇ *D* prosięciu (3). ◇ *A* prosię (7). ◇ *pl N* prosięta (4). ◇ *G* prosiąt (4). ◇ *A* prosięta (4).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI (jeden z niżej notowanych przykładów) – XVIII w.

Młode świni; porcus Murm, Cn; porcellus BartBydg, Cn; porculus Mącz, Cn; susculus BartBy dg; catulus a. fetus suis Cn (30) : BartBydg 154b, FalZioł I 53b, c; LibMal 1546/109v; Porculus, Profię. Mącz 312d; Nefrendes – Od ciczka odfadzene, profieta. Calep [693]b; A te prosiętá/ ktore lie ná láto rodzą/ wżyfťkie chowác: bo lie łatwiey vchowa GostGosp 110; K temu kto záchudzi świnię/ nie wřtrzeże lie/ áni im odeymie tego/ áby prosiąt ziadác niemiály. GostGosp 120; [WirzbGosp D2].

W połączeniach szeregowych (4): SeklKat V2v; By lie pánie garfciał bráło/ Bá nie będieć przybywáło/ Suń Gąlięciu fuń Kurczęciu/ Muścić funąc y profięciu. RejZwierc 234v; potym kápłuny/ iágnię/ prosię/ cielę/ łkopu/ y wřzelákie przypłodki do kuchnię tłufte ma mieć [dworka] w folwárku ná przyjazd Páńłki GostGosp 16; PaxLiz B2v.

W porównaniach (6): Vpřrzy ie [matka dziecko] iáko profię/ bo ták z młodu bywa/ Też piękne przekobiáło/ potym w błocie pływa. RejWiz 88v, 88v; iácy lie chłopci by Zubrowie rodzą/ bo iefzće w brzuchu vtyie iáko profię/ vrodzi lie iáko cielę/ á vrořcie iáko Woł. RejZwierc 7; Wierz mi y tám we łbie trwogá/ Kto wřzytko puřzcza ná Bogá/ A nic lie nie řtára o řię/ Iáko přtre ná Wiořnę profię. RejZwierc 232v, 7, 178v.

Zwrot: »prosięta mieć« (1): Porcetra, Swiniá która tilko raz prořna byłá. Sicut scropha, Która wiele rózów profiętá miáłá. Mącz 313a.

a. Przyrządzone do jedzenia (11) : Porcus troienus, eyn ferckleyn mit mancherley ding gefult Nádzyewánye profye. Murm 161; BartBydg 163b; LibMal 1547/133 [2 r.]; Cyelęce mięřo/ Iágnięce/ Koźłęce dobre poki řřie. Prosię niedobre. SienLek 6v.

W połączeniach szeregowych (2): Ale wołow řtarich/ bykow/ krow/ profiát/ gęfi/ kaczek/ y wřzelkich ptakow wodnych/ albo theż grubego mięřa: mařz lie řtrzedz. FalZioł V 64; CzechEp 362.

W porównaniach (4): ále y niewinne dziatki/ y niewinne niewiařtki/ á ludzye zefzli bywáią bez miłofierdzia vćifńieni y mordowáni/ ná koły iáko profiętá ná rořny wbijáni RejZwierc 255v, 178v; Bo iefli idźie o dziatki mále/ iż my ich nie czárujemy/ iáko prosiąt/ ná Wielką noc pieczonych: dźiwno mi temu że řię y w tym X.K. nie czuiąc/ nas przedřię winuie. CzechEp 57, 80.

Wyrażenie: »márcowe prosię« = prosię pieczone na Wielkanoc (1): mátká kápie [swoje dziecko]/ pieřci/ miłuie/ karmi/ vpřrzy/ vbryźuie iáko márcowe profię RejZwierc 178v.

ALKa